

Bewustwording, daar draait het om

Pilot Brandstofbesparing wordt vervolgd als sectorinitiatief

Tussen november 2014 en juni jongstleden namen twaalf ondernemers deel aan de pilot Brandstofbesparing van CUMELA Nederland. Tien haalden de eindstreep, vele ervaringen rijker en in alle gevallen bezig met concreet besparen.

Na het verdwijnen van de rode diesel, als gevolg van hoge brandstofprijzen en door duurzaamheidsinitiatieven leek iedereen ineens bezig met het besparen van brandstof c.q. het verlagen van de CO₂-uitstoot. Er kwamen opleidingen, cursussen, rij- en bedieningstrainingen, maar daarna verslaptte als vanzelf de aandacht, restte een cursusmap en vergat iedereen waar het om begonnen was. Brandstof besparen is niet iets van uitsluitend chauffeurs, machinisten en monteurs, en ook niet iets voor de korte klap. Het is de ondernemer die er in zijn bedrijf mee aan de slag moet en die moet zorgen dat het besparen een discipline wordt.

Vandaar de pilot Brandstofbesparing van CUMELA Nederland, waarin een groep ondernemers elkaar in rondetafelbijeenkomsten uitdaagde om te starten met brandstofbesparing. Door ideeën aan te dragen, mogelijkheden te bediscussiëren en te leren van elkaars ervaringen. Om tijdens de pilot ook niet telkens terug te vallen op een aanpak die zich uitsluitend richt op techniek (waar we allemaal best veel van weten) werd gekozen voor procesbegeleiding door trainer Lambertus Vogelzang.

“Ik wil het nog sterker in onze bedrijfsvoering krijgen.”

Vooropgesteld: het gezamenlijk ontwikkelen van een universeel model voor het meten van het brandstofverbruik bleek te ambitieus. Per bedrijf zijn er zulke grote verschillen in de brandstofhuishouding dat meten een hele operatie is. Hoe ga je bijvoorbeeld om met brandstof in IBC's of uit het vat van de aannemer? Om volledig zicht te krijgen, zou je bijna meer moeten investeren dan dat je kunt besparen. Dat dwong de deelnemersgroep om te kijken naar andere besparingsaanpakken.

Meer dan techniek

Sytze Kloosterman van Soma Bedrijfsopleidingen zette op de eerste avond de technische besparingsmogelijkheden uiteen: lagere toerentallen, minder stationaire uren, banden op spanning, onderhoud plegen in plaats van schades repareren, beter plannen en altijd reservebatterijen meenemen

voor de laser. Vanzelfsprekend kwamen ook de bijvangsten aan bod: minder verbruik door lagere snelheden, maar ook minder banden- en remmenslijtage. Minder stationaire draaiuren dankzij een start-stopsysteem betekent bovendien een langere levensduur. Zwartkijkende cijferaar zeggen dan dat het brandstofverbruik per uur oploopt, maar ook het percentage doorberekende machine-uren schiet omhoog.

Bij de voorstelronde presenteerden de deelnemers hun bedrijven, initiatieven en motivaties aan elkaar. Al na de eerste bijeenkomst van de pilotgroep lagen de doelstellingen per bedrijf op tafel en was er een keuze gemaakt voor een aanpak. Dat gold bijvoorbeeld voor het terugschroeven van toerentallen, het activeren van start-stopsystemen, de implementatie van black boxes, diverse bewustwordingstrajecten met medewerkers en een 'rekenopgave' om het verbruik van hybride machines ten opzichte van conventionele machines in beeld te krijgen. Ook werd gespeurd naar subsidiemogelijkheden en naar kansen om de pilot in te zetten als sectorinitiatief in het kader van de CO₂-prestatieladder. Deelnemers kregen huiswerk mee, hadden ook onderling contact en bereidden tussentijds presentaties voor van hun vorderingen. Daar werden openhartig ervaringen gedeeld. De successen, maar ook de mislukkingen, want daar leert iedereen van.

Zinvolle workshops

Tijdens de tweede bijeenkomst in januari leerde bedrijfskundige André de Swart om op zoek te gaan naar indicatoren, cijfers waarmee je snel zicht krijgt op bijvoorbeeld het aantal machine-uren in relatie tot het aantal doorberekende uren. Doel van deze workshop was vooral om besparingen in geld uit te drukken en om het effect op de kosten zichtbaar te maken ten opzichte van het resultaat. Dat stimuleert.

De derde bijeenkomst stond in het teken van de bewustwording. Opleidingsadviseur Erna Berends besprak met de deelnemers de oplossingsgerichte aanpak. Als het niet kan zoals het moet, hoe doen we dan de dingen zoals ze wel kunnen? En hoe houden we elkaar op een uitdagende manier bij de les? Deelnemers liepen in hun eigen bedrijven onder andere aan tegen medewerkers die nog niet zo overtuigd waren van

de noodzaak tot besparen. Gelukkig bood een enquête van één van hen een prima instrument om met en voor de medewerkers zichtbaar te krijgen wat er in de onderneming aan

“De openheid, de inzet... Zo’n groep stimuleert enorm!”

brandstof wordt verbruikt, welk percentage dat is van de totale kosten en welke invloed besparingen hebben op het resultaat. Meteen wordt dan ook gevraagd waaraan de medewerker zelf denkt een bijdrage te kunnen leveren. Dat leidt tot meer bewustwording en betrokkenheid en dat bleek een prima methode om een initiatief bedrijfsbreed gedragen te krijgen en zo te maken dat het ook vol te houden is.

GWV-adviseur Helmy Coenen trok tijdens de vierde bijeenkomst in juni parallellen tussen de CO₂- en duurzaamheidsinitiatieven in de bouw en cultuurtechniek en de ontwikkeling daarvan in de landbouw. Met name voedingsmiddelenfabri-

“Dankzij de pilot hebben we een goede start kunnen maken met de bewustwording bij onze medewerkers.”

kanten willen steeds meer zicht krijgen op de CO₂-uitstoot bij het produceren van melk, brood of hamburgers en dat betekent dat opdrachtgevers gaan vragen om verbruikscijfers van brandstof. Dat zal gevolgen hebben voor agrarische loonwerkers, die ook zichtbaar moeten gaan maken wat hun uitstoot is en welke maatregelen ze daartegen nemen. Goed dus om alvast te weten dat duurzaamheidsinitiatieven niet uitsluitend gerelateerd zijn aan de bouw en cultuurtechniek.

Communicatie

Bij de evaluatie van de pilot - tijdens de vierde bijeenkomst - bleek dat alle deelnemers zich realiseren dat het vooral draait om bewustwording en communicatie tussen de ondernemer en zijn medewerkers. Daar zetten de meeste bedrijven dan ook op in, naast technische oplossingen. Concrete besparingscijfers zijn er nog niet. Daarom wil de groep in de loop van 2015 nogmaals bij elkaar komen om de voortgang te meten en successen te delen. Grote kans dat we dan met de deelnemers inzoomen op communicatie met medewerkers om de bewustwording te stimuleren. En om hun kennis en tips te mobiliseren.

Zelf aan de slag?

Belangstelling voor deelname aan de pilot Brandstofbesparing? Op de website kunt u zich aanmelden voor een volgende groep van tien tot twaalf deelnemers die onder leiding van een ervaren trainer met elkaar aan de slag gaan met het besparen van brandstof. Volgens de deelnemers aan de pilot verdient u de kosten voor deelname met gemak terug.

Deelnemers ontvangen een bewijs van deelname en de verslagen van de bijeenkomsten worden geaccepteerd als ‘bewijsmiddel’ voor het meewerken aan sectorinitiatieven, zoals gesteld in de eisen voor de CO₂-prestatieladder.

TEKST: Michiel Pouwels

FOTO'S: CUMELA Communicatie

De truc is: doen!

Louis Claessens, eigenaar van Volkerink Heino, Agri, Groenonderhoud en Grondwerk, kijkt positief terug op zijn deelname. "De ideeën die ik had, zijn concreet geworden omdat de kennis en de ervaringen van de deelnemersgroep helpen om beslissingen te nemen. Wij zijn gestart met het creëren van bewustwording bij onze mensen en we zien de eerste resultaten."

Claessens is een cijferaar, gewend om gegevens te verzamelen en naast elkaar te zetten. Al voor de pilot begon, beschikte hij over de brandstofverbruiksgegevens van drie opeenvolgende jaren. Een student van de HAS had die cijfers gerangschikt en Louis wist nog niet waar hij wilde beginnen. "Je bent als ondernemer niet met één ding bezig, je bent continu je bedrijfsvoering aan het finetunen. Wanneer je uit cijfers destilleert wat je redelijkerwijs kunt besparen, is de verleiding groot om meteen op alle fronten te starten, maar zo werkt het in de praktijk niet. Er is geen handleiding en je kunt het niet alleen, ook niet door het dwingend op te leggen aan je medewerkers. Je moet een aanpak kiezen die bij je bedrijf, je bedrijfsvoering en bij jou als ondernemer past."

Die ervaring hebben de meeste deelnemers opgedaan tijdens de pilot, want brandstof besparen is een zaak van de lange adem. Claessens: "We zijn als deelnemers allemaal deskundiger geworden. Ik heb veel geleerd van andermans ideeën en ervaringen, vooral over hoe je zorgt dat medewerkers zich bewust worden van het brandstofverbruik en wat daarmee samenhangt. In ons bedrijf hebben we nu twee graafmachines uitgerust met een start-stopsysteem en die resultaten vergelijken we met die van de voorgaande periode. Die informatie delen we met onze medewerkers en op die manier ontstaat er bewustwording en draagvlak. Ook worden de mensen uitgedaagd om mee te denken over besparingsmogelijkheden."

Bovendien sluit het proces mooi aan bij andere aspecten van de bedrijfsvoering. Veiligheid bijvoorbeeld, want wie bij Volkerink op het prikbord in de kantine kijkt, ziet een rijtje afspraken die onder andere betrekking hebben op rijgedrag. "Ik moet ervoor zorgen dat de mensen in onze omgeving ons blijven accepteren met onze grote en zware voertuigen en machines. Daarom rijden onze mensen netjes en rustig door de omgeving en in geval van twijfel wordt altijd voorrang verleend aan andere weggebruikers. Dat je voor dergelijk gedrag - naast vriendelijke burens - wordt beloond door een lager verbruik en minder bandenslijtage is mooi meegenomen."

Het gesprek aangaan

Pim Sturm is eigenaar van Loonbedrijf Verbruggen in Wieringerwerf. Hij nam niet met een vaststaand doel deel aan de pilot. "Brandstof is voor ons een forse kostenpost en het zou mooi zijn als we kunnen besparen. Al na de eerste bijeenkomst wist ik dat ik er veel kon leren", aldus Sturm. Hij vertelt over de open gesprekken met collega-ondernemers, het delen van ervaringen en de inhoudelijk sterke workshops. "Waar de één voor technische oplossingen kiest, voelt een ander meer voor een projectmatige aanpak."

Wat heeft hij opgestoken? "Als ondernemer denk je dat betrokken medewerkers ook wel zullen begrijpen hoe het zakelijke plaatje eruit ziet en waarom we de dingen doen zoals we doen. Omdat ik het belangrijk vind dat mijn mannen weten hoeveel brandstof we met elkaar verbruiken, hoeveel een machine per uur kost en wat onderdelen kosten. Dat leidt namelijk tot bewustwording. In de praktijk bleek dat onze jongens daar weinig weet van hadden. Daarom hebben we met een communicatietrainer met alle medewerkers in een kenniskwis duidelijk gemaakt waarover we praten. Bijvoorbeeld ons totale verbruik. Waar de één dacht dat we 70.000 liter per jaar verbruikten, kwam een ander op 750.000 liter. Dat zijn nogal grote verschillen. Ook hebben we gevraagd naar stationaire uren en de kostenconsequenties daarvan. Welke besparing zou dat opleveren? Uiteindelijk zijn we aan de hand van de kwis met elkaar in gesprek gegaan over besparingsmogelijkheden en hebben we onze mensen gevraagd op welke manier ze voor elkaar en voor zichzelf een rol zien." Sturm lacht: "Goed dat ik er een trainer bij heb ingeschakeld, want op die manier zat ik in de groep en kreeg ook ik één en ander op mijn bordje over rijgedrag en planning." En de winst? "Tegenwoordig zie je bij ons nog maar weinig machines stationair draaien. Ook het rijgedrag is verbeterd en daar houden we elkaar scherp op, net als op remmen en toerentallen. In de planning hebben we één en ander veranderd en we hebben onszelf geleerd om beter te overleggen en nog duidelijker instructies te geven. Dat voorkomt faalkosten." Sturm ten slotte: "Die kwis - ontstaan uit de pilot Brandstofbesparing - heeft ons veel opgeleverd, al was het maar omdat het een prima instrument is om met je mensen het gesprek aan te gaan en bewustwording te creëren. Nu is het zaak om elkaar bij de les te houden."

